ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Циклова комісія правових фундаментальних та професійно-практичних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»

Рівень освіти	Фахова передвища освіта
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Статус навчальної дисципліни	обов’язкова
Рік набору	2022

Полтава 2022

Робоча програма з навчальної дисципліни *«Екологічне право»* для студентів денної та заочної форми навчання за спеціальністю 081 Право.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Арміне МЕЛКОНЯН, викладач, спеціаліст

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><th rowspan="2">Найменування показників</th><th rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь</th><th colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><th>денна форма навчання</th><th>заочна форма навчання</th></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість кредитів - 2</td><td rowspan="3">Галузь знань
08 Право</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Загальна кількість годин - 60</td><td rowspan="4">Спеціальність
081 Право</td><td colspan="2">Семестр:</td></tr>
<tr><td>3-й</td><td>3-й, 4-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції:</td></tr>
<tr><td>14 год.</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання:аудиторних – 1,8
самостійної роботи студента – 1,8</td><td rowspan="5">Освітньо-професійний ступінь:
фаховий молодший бакалавр</td><td colspan="2">Практичні заняття:</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота:</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>54 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td></tr>
<tr><td colspan="2">залік</td></tr>
</table>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни – формування системи знань про правове регулювання екологічних відносин в Україні, становлення сучасного правника як фахівця, який в умовах складних відносин між державою, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами з приводу охорони навколишнього природного середовища, приналежності, використання, відтворення природних ресурсів може забезпечити режим законності та ефективного захисту прав та інтересів відповідних суб'єктів.

Завдання: засвоєння студентами значення основних категорій екологічного права, змісту еколого-правових інститутів, правових позицій Верховного Суду, оволодіння навичками правильного тлумачення норм екологічного права та практичного їх застосування при вирішенні конкретних судових справ, набуття досвіду аналітичної роботи, оволодіння навичками самостійної роботи з нормативно-правовими актами, еколого-правовою літературою та матеріалами судової практики.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- предмет, метод і систему екологічного права, зв'язок цієї галузі права з іншими галузями права; основні проблеми науки екологічного права;
- поняття та особливості еколого-правових норм і відносин; суб'єктів екологічного права та елементи їх статусу;
- особливості правового регулювання використання окремих природних ресурсів;
- правове регулювання відтворення та охорони природних об'єктів і комплексів;
- поняття, сутність та підстави відповідальності за вчинення правопорушень у сфері екологічних правовідносин;
- міжнародно-правову охорону довкілля;
- правові засади економічного механізму природокористування та охорони навколишнього природного середовища;
- правові основи управління природокористуванням та охороною довкілля (екологічне управління).

уміти:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;
- вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері екологічного права;
- аналізувати й коментувати відповідні нормативні положення;
- прогнозувати напрями реформування в зазначеній сфері;
- користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою;
- тлумачити та застосовувати чинне екологічне законодавство;
- правильно реалізовувати норми до конкретних правових ситуацій.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у студента **основних загальних і спеціальних компетентностей**, а саме:

Загальні та спеціальні компетентності	ЗК 1. Здатність до креативності, абстрактного мислення, аналізу і синтезу
	ЗК 2. Здатність застосовувати знання у професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях
	ЗК 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати
	ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним
	ЗК 9. Уміння працювати як самостійно, так і в команді
	ЗК 11. Здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя
	СК 5. Здатність орієнтуватися у системі нормативноправових актів та знати основні правила, методи, прийоми і засоби юридичної техніки
	СК 7. Навички логічного, критичного і системного аналізу правових документі
Результати навчання	РН 2. Формування компетенцій, знань пізнавального та світоглядного значення, вмінь і навичок самостійного мислення та викладу своїх думок у процесі спілкування, у ході вирішення професійних завдань
	РН 6. Формування екологічної культури, навичок, фундаментальних знань і свідомості, що ґрунтуються на бережливому ставленні до природи як унікального природного ресурсу

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Загальні положення екологічного права. Право власності на природні ресурси та комплекси

1. Предмет, метод, система та принципи екологічного права.
2. Екологічні права та обов’язки громадян.

Модуль 2. Право природокористування

3. Право природокористування.
4. Особливості юридичної відповідальності за екологічні правопорушення. Вирішення спорів.

Модуль 3. Особливості правового регулювання використання окремих природних ресурсів

5. Особливості правового регулювання використання земель.
6. Правова охорона атмосферного повітря, озонового шару та клімату.

Модуль 4. Правове регулювання відтворення та охорони природних об’єктів і комплексів. Міжнародно - правова охорона довкілля.

7. Правове регулювання поводження з відходами.
8. Міжнародно -правова охорона довкілля.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	*у тому числі*			Усього	*у тому числі*		
		лк	пз	с.р.		лк	пз	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
	3 семестр				***4 семестр***			
Тема 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного права.	6	2	2	2	6			6
Тема 2. Екологічні права та обов’язки громадян.	8	2	2	4	8			8
Тема 3. . Право природокористування.	8	2	2	4	8	2		6
Тема 4. Особливості юридичної відповідальності за екологічні правопорушення. Вирішення спорів.	8	2	2	4	10		2	8
Тема 5. Особливості правового регулювання використання земель.	8	2	2	4	6			6
Тема 6. Правова охорона атмосферного	8	2	2	4	6			6

повітря, озонового шару та клімату.								
Тема 7. Правове регулювання поводження з відходами.	8	2	2	4	8			8
Тема 8. Міжнародно - правова охорона довкілля.	6		2	4	8		2	6
Всього	**60**	**14**	**16**	**30**	**60**	**2**	**4**	**54**

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	**Назва теми**	**Кількість годин**	
		ДФН	ЗФН
1	Предмет, метод, система та принципи екологічного права.	2	
2	Екологічні права та обов’язки громадян.	2	
3	Право природокористування.	2	
4	Особливості юридичної відповідальності за екологічні правопорушення. Вирішення спорів.	2	2
5	Особливості правового регулювання використання земель.	2	
6	Правова охорона атмосферного повітря, озонового шару та клімату.	2	
7	Правове регулювання поводження з відходами.	2	
8	Міжнародно -правова охорона довкілля.	2	2
	Всього	**16**	**4**

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	**Назва теми**	**Кількість годин**	
		ДФН	ЗФН
1	Предмет, метод, система та принципи екологічного права.	2	6
2	Екологічні права та обов’язки громадян.	4	8
3	Право природокористування.	4	6

4	Особливості юридичної відповідальності за екологічні правопорушення. Вирішення спорів.	4	8
5	Особливості правового регулювання використання земель.	4	6
6	Правова охорона атмосферного повітря, озонового шару та клімату.	4	6
7	Правове регулювання поводження з відходами.	4	8
8	Міжнародно -правова охорона довкілля.	4	6
	Всього	**30**	**54**

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «Екологічне право» застосовуються такі групи методів: словесні, наочні, практичні, а саме:

- методи усного викладання знань педагогом та активізація пізнавальної діяльності студентів: розповідь, пояснення, бесіда, лекція;
- методи закріплення матеріалу: бесіда, робота з нормативно-правовими актами, підручниками;
- методи організації самостійної роботи щодо осмислення та засвоєння нового матеріалу: робота з підручниками, нормативно-правовими актами;
- методи навчальної роботи щодо застосування знань на практиці і вироблення вмінь і навичок: виконання ситуаційних завдань, ділова гра, практичні заняття.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Під час вивчення дисципліни «Екологічне право» застосовуються наступні методи контролю: методи усного опитування (індивідуальне, фронтальне та комбіноване), письмовий контроль (перевірка вмінь на практичних заняттях, перевірка домашніх завдань)..

9. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Шкала поточного оцінювання знань студентів

(на основі повної загальної середньої освіти)

Рівні навчальних досягнень	**Бали**	**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів**
1.Початковий	2	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями

2. Середній	3	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину
3. Достатній	4	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно роз'язує завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
4. Високий	5	Студент виявляє творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх. Вільно висловлює власні думки і відчуття. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.

Шкала оцінювання знань студентів на заліку

Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі, орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також матеріали правозастосовної практики його реалізації. 3. Здатність демонструвати знання основної та додаткової літератури, рекомендованої викладачем. 4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також знайомство із матеріалами правозастосовної практики його реалізації. 3. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою викладачем. 4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення у практичній роботі.
50	Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей.

	2. Наявність окремих пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої викладачем. 4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Наявність пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої викладачем. 4. Помилки і суттєві неточності у відповіді на заліку за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Наявність значних пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 3. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою викладачем. 4. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
35	1. Прогалини в знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 2. Пробіли у знанні окремих частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 3. Наявність помилок у відповіді на заліку.
Min 0	1. Відсутність знань чинного вітчизняного законодавства та значної частини теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Екологічне право» виставляється за такою шкалою:

Оцінка за шкалою ECTS	**Визначення**	**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за 100-бальною шкалою**	**Оцінка за 100-бальною шкалою**

			(для іспиту)	(для заліку)
A	**Відмінно** – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100	зараховано
B	**Дуже добре** – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89	
C	**Добре** – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79	
D	**Задовільно** – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74	
E	**Достатньо** – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69	
FX	**Незадовільно** – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	20 – 59	не зараховано з можливістю повторного складання
F	**Незадовільно** – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 19	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти під час поточного контролю знань:

Вид контролю	**Лекції**	**Практичні роботи**	**Самостійна робота**	**Індивідуальна робота**	**Залік**
Кількість балів	10	15	5	10	60

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Програма навчальної дисципліни

2. Робоча програма навчальної дисципліни
3. Силабус навчальної дисципліни
4. Конспект лекцій
5. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів для вивчення навчальної дисципліни
6. Плани практичних занять
7. Питання (завдання) та комплект білетів до підсумкового контролю з навчальної дисципліни для заліку
8. Тестові завдання
9. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти:

1. Водний кодекс України від 06.06.1995 р., № 213/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/213/95-вр#Text
2. Гірничий закон України від 06.10.1999 р. № 1127-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1127-14#Text
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р., № 8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text
5. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р., № 132/94-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/132/94-вр#Text
6. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р., № 5403-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5403-17#Text
7. Конституція України від 28 червня 1996 р., № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр#Text
8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р., № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text
9. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. (в ред. від 08.02.2006 р. № 3404). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3852-12#Text
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text
11. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р., № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17#Text
12. Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 р., № 5293-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5293-17#Text
13. Про виключну (морську) економічну зону України: Закон України від 16.05.1995 р. № 162/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/162/95-вр#Text
14. Про відходи: Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/187/98-вр#Text
15. Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. № 761. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-п#Text
16. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р., № 3613-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text
17. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р., № 963-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text
18. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1952-15#Text
19. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р., № 2939-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2939-17#Text
20. Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 р., № 1862-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1862-15#Text
21. Про екологічну мережу України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1864- IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1864-15#Text
22. Про забезпечення доступу до публічної інформації: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 11.11.2011 р. № 444. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-11#Text
23. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text
24. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки : Закон України від 21.09.2000 р. № 1989- III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14#Text
25. Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 р. № 1147. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-96-п#Text
26. Про затвердження положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.1998 р. в редакції постанови від 07.04.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/634-98-п#Text
27. Про затвердження Положення про Зелену книгу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 р. № 1286. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0101-97#Text
28. Про затвердження Положення про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля: Наказ Мінприроди України від 18.12.2003 р. № 168. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-04#Text
29. Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 (в ред. Постанови від 16.12.2015 р. № 1173) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2002-п#Text
30. Про затвердження Порядку залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на довкілля: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.2011 р. № 771. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771-2011-п#Text
31. Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-п#Text
32. Про затвердження Типового договору оренди землі в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 р. № 572. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/572-2021-п#n12
33. Про захист рослин: Закон України від 14.10.1998 р. № 180-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/180-14#Text
34. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/858-15#Text
35. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. № 1908-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1908-14#Text
36. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2026-14#Text
37. Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22.02.2000 р. № 1478-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1478-14#Text
38. Про нафту і газ: Закон України від 12.07.2001 р. № 2665-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2665-14#Text
39. Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2469-19#Text
40. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-II. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text
41. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р., № 2697-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text
42. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. (у ред. від 21.06.2001 р. № 2556-III). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2707- 12#Text
43. Про охорону земель: Закон України 19.06.2003 р., № 962-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/962-15#Text
44. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р., № 1264. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1264-12#Text
45. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059- VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2059-19#Text
46. Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення: Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2918- 14#Text
47. Про поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 30.06.1995 р. № 255/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/255/95-вр#Text
48. Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду

і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1992 р. № 459 (в ред. Постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1173). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-92-п#Text

49. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1550-14#Text

50. Про природно-заповідний фонд: Закон України від 16.06.1992 р. № 2456- XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2456-12#Text

51. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 08.07.2011 р. № 3677-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3677-17#Text

52. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 р. № 486-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/486-15#Text

53. Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999 р. № 591-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/591-14#Text

54. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2354-19#Text

55. Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 280- р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-р#Text

56. Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р. № 2894-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text

57. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. № 1039-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1039-14#Text

58. Про Червону книгу України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3055-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3055-14#Text

59. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 4356-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15#Text

Наукова література

1. Анісімова Г. В. Теоретичні засади розвитку екологічного законодавства України в контексті природно-правової доктрини: монографія. Харків : Право, 2019. 672 с. Бредіхіна В. Л.

2. Конституційні засади права громадян на безпечне навколишнє природне середовище. Харків : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2008. 168 с.

3. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 14: Екологічне право / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова), А. П. Гетьман (заст. голови) та ін.; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2018. 776 с.

4. Гетьман А. П. Вступ до теорії еколого-процесуального права України: Навчальний посібник. Харків : Основа, 1998. 208 с.

5. Гетьман А. П., Здоровко Л.М. Регіональний екологічний контроль: теорія правового регулювання. Київ: Вид-во Інституту законодавчих передбачень і правової експертизи, 2004.

6. Гетьман А. П. Юридична відповідальність в екологічному законодавстві: проблеми становлення та розвитку. Проблеми правової відповідальності : монографія / В. Я. Тацій [та ін.] ; за ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, В. І. Борисова. Харків : Право, 2014. Розд. 8. С. 235–256. Гетьман А.П. Доктрина екологічного права та законодавства України: монографія. Харків: ТОВ «Оберіг», 2019. 336 с.

7. Григор'єва Т. В. Правові засади використання, охорони та відтворення водних живих ресурсів: монографія. Харків : Право, 2011. 176 с.

8. Екологічне право в запитаннях та відповідях : навч. посіб. / А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, В.Л. Бредіхіна та ін. ; за ред. А.П. Гетьмана. Харків : Право, 2017. 208 с.

9. Екологічне право України : підручник для студ. вищих навч. закладів / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.»; за ред. І. І. Каракаша. Одеса: Фенікс, 2012. 788 с.

10. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. Київ : ТОВ «Вид-во «Юрид. думка». 2008. 720 с.

11. Екологічне право України: Конспект лекцій у схемах (Загальна і Особлива частина): навч. посібник / Балюк Г.І. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 192 с.

12. Екологічне право. Загальна частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, В. В. Шеховцов та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2015. 342 с.

13. Екологічне право. Особлива частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, О. В. Донець та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2015. 496 с.

14. Екологічне право: підручник / А.П.Гетьман, Г.В.Анісімова, А.К. Соколова та ін.; за ред. А.П. Гетьмана. Харків : Право, 2019. 552 с.

15. Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 190 с.

16. Євстігнєєв А. С. Екологічна безпека спеціального природокористування в Україні у контексті сталого розвитку: теоретико-правові аспекти : монографія. Київ: 2018. 494 с.

17. Каракаш І. І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні: монографія. Одеса : Юридична література, 2017. 438 с.

18. Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики : монографія. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 271 с.

19. Комарницький В. М. Організаційно-правові питання спеціального природокористування: монографія. Луганськ : ЛДУВС, 2010. 192 с.

20. Комарницький В. М. Право спеціального природокористування: монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 424 с.

21. Краснова Ю. А. Право екологічної безпеки України: теоретичні аспекти: монографія / за заг. ред. В.М.Єрмоленка. Київ : НУБіП України, 2017. 589 с.

22. Краснова Ю. А. Правове регулювання екологічної безпеки в

Україні : монографія. Київ : Алерта, 2013. 304 с.

23. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. Київ : Алерта, 2012. 216 с.

24. Краснова, М. В. Компенсація шкоди за екологічним законодавством України (теоретико-правові аспекти) : монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський ун-т», 2008. 439 с.

25. Механізми та правові норми участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля / За ред. С. В. Размєтаєва. Харків : ВПЦ «Контраст», 2011. 168 с.

26. Носік В. В. Право власності на землю Українського народу. Монографія. Київ : Юрінком Інтер 2006. 554 с.

27. Правова доктрина України : у 5 т. Харків : Право, 2013. Т. 4. : Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права / Ю. С. Шемшученко, А. П. Гетьман, В. І. Андрейцев та ін., ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. 848 с.

28. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, Г. В. Анісімова та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2014. 784 с.

29. Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення: монографія / А. П. Гетьман, М. В. Шульга, А. М. Статівка та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана та В. Ю. Уркевича. Харків : Право, 2012. 448 с.

30. Савчук О. О. Процедурні правовідносини у лісовому законодавстві України : монографія / За заг. ред. проф. А. П. Гетьмана. Харків : Видавництво “Фінарт”, 2016. 242 с.

31. Соколова А. К. Флористичне право України: проблеми формування та розвитку : монографія. Харків : Право, 2009. 288 с.

32. Судовий захист екологічних прав громадян України: Довід. для суддів / Краснова М. В., Малишева Н. Р., Шевчук П. І. та ін. К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2001. 178 с.

33. Тагієв С. Р. Охорона довкілля в Україні (обов’язки фізичних осіб) : монографія / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., академіка АПрН України Н. Р. Малишевої. Київ : ВД “Дакор”, 2014. 192 с.

34. Туліна Е. Є. Правові засади використання рослинного світу : монографія. Харків : Право, 2017. 216 с. Черкашина М. К. Юридичні гарантії права природокористування: монографія / За ред. Гетьмана А. П. Харків : ФІНН, 2010. 176 с.

35. Шеховцов В. В. Правове регулювання права приватної власності на об’єкти тваринного світу в Україні / За наук. ред. А. П. Гетьмана: монографія. Харків : Вид-во ФІНН 2010 210 с.

36. Шеховцов В. В. Перспективи формування і розвитку фауністичного законодавства України : монографія. Харків : Право, 2020. 344 с.

37. Шуміло О. М. Екологічний правопорядок: інституційні складові: Монографія. Харків : ХНУВС, 2010. 292 с. Юрескул В.О. Правове регулювання поводження з побутовими відходами в Україні: монографія. Нац. ун-т «Одес.

юрид. акад.». Одеса : Фенікс, 2012. 273 с.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://rada.gov.ua
2. Офіційний веб-портал Президента України. URL: http://www.president.gov.ua
3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: http://www.kmu.gov.ua
4. Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
5. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: https://ccu.gov.ua
6. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/
7. Офіційний веб-портал Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: http://www.menr.gov.ua/
8. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua/
9. Рішення Європейського Суду з прав людини щодо України. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_9329
10. Практика Європейського Суду з прав людини у справах, пов’язаних з охороною навколишнього природного середовища. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Environment_RUS.pdf